

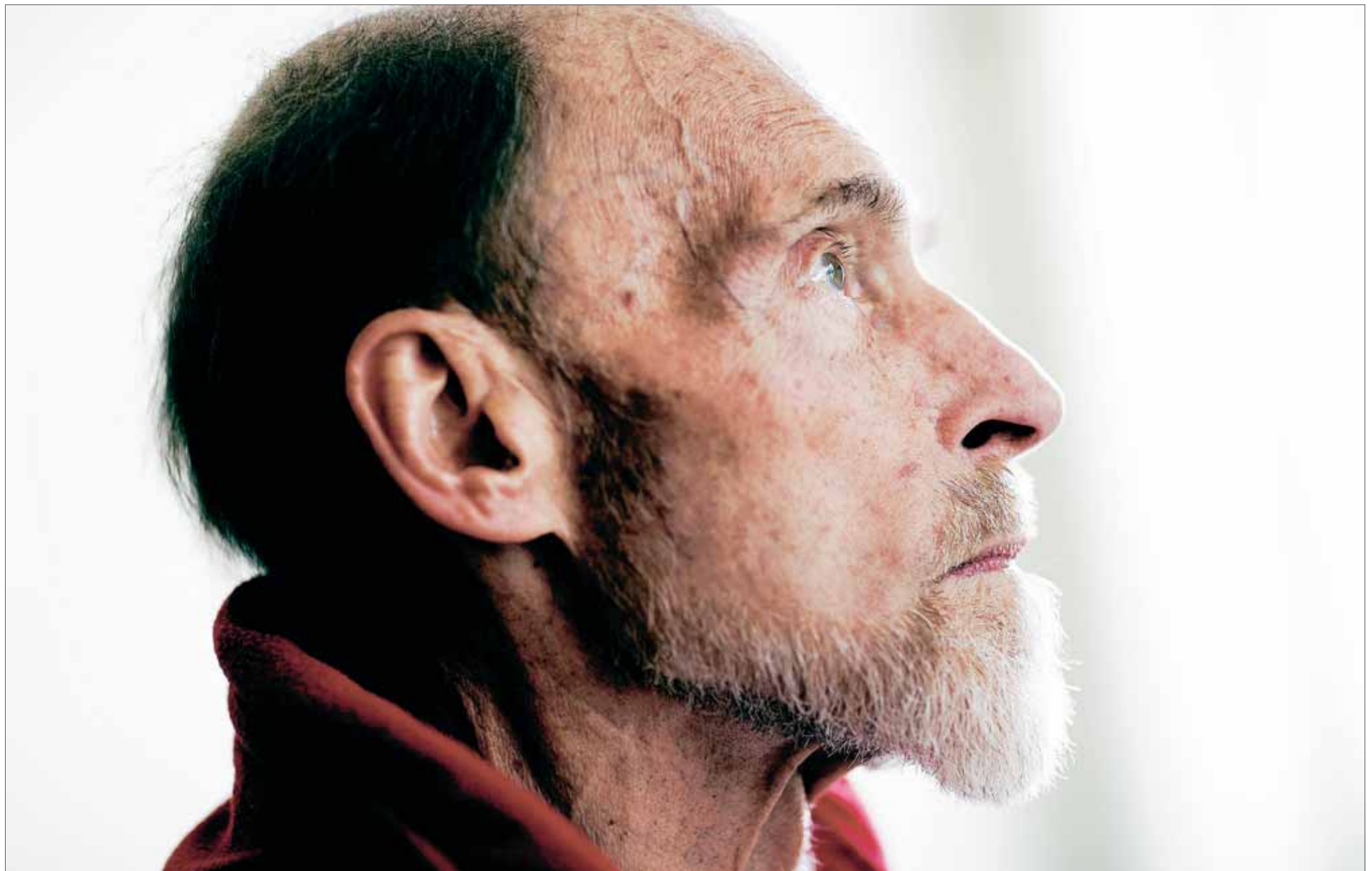
KULTUR

Store ord
Mødet med Hemingways noveller var et chok, skriver den norske forfatter Per Petterson
Side 7

Underverden
Kvindens undertøj fortæller, hvor samfundet er på vej hen.
Ny udstilling i London
Side 6

KRITIK | DEBAT | NAVNE

“ Før jeg sætter mit sidste punktum

Digteren Erik Stinus har i et halvt århundrede skrevet på et brændstof af lige dele sanselighed, verdensbegær og politisk indignation. Han er dansk lyriks globale stemme, og selv i en minimal plejehjemsstue skal der være plads til verdenspoesi. Der er digte at skrive, før det er for sent ...

INTERVIEW
CHRISTIAN GRAUGAARD

Oprigtigt talt: Erik Stinus hører hjemme i et overfyldt indisk tog mellem høns og letbenede chai-wallaer, ikke på et plejehjem i Emdrup. Der skal stinke af storby og branke karry, ikke af klorin og drøj gammeldameparfume. Der skal være udsigt til bjerge og farvestrålende myldretidstrafik, ikke til sengekraner og falmende Monet-plakater. Det er alt sammen helt forkert, men også umuligt at komme uden om: Dansk poesis store internationalist slås med en løbsk knoglemarv, og i vinter måtte han modstræbende bytte herskabslejligheden på Østerbro ud med 12 kvadratmeter og et kærligt korps af skytsengle i hvidt.

»Er det én af de gode dage, Erik?«. Aften-sygeplejersken står pludselig smilende i døråbningen. »Det bliver det«, svarer Stinus resolut, selv om klokken nærmer sig 18, og maven har gjort knuder hele dagen. Digteren er blevet lille og hulkindet på det sidste, men øjnene er fulde af liv, og hænderne flakser som to legesyge fugle over den stribede voksdug. Og stemmen. Et kapitel for sig selv. Akkurat så myndig og afgrundsdyb som i de gode, gamle dage, da Stinus kunne lægge ethvert publikum ned med sine retorisk stærke digte fra alverdens brændpunkter og vildtvoksende slum.

Erik Stinus fejrede sidste år sit 50-års digterjubilæum, og med mere end 40 digtsamlinger, romaner og oversættelser har han for længst skabt sig sin egen halve etage i dansk litteratur: Som kompromisløs reporter fra en verden i nød – som følsom naturbeskriver og kærlighedsdigter på livslang ekspedition med sin elskede Sara, der døde i 2006. Erik Stinus har mange ansigter, og han er ikke let at finde en skuffe til i det hjemlige forfatterskuffedarium. For nok skriver han på dansk, men hans udsyn er globalt og hans forbilder spredt ud over kloden. Verden er hans nabolag og rastløsheden et vilkår. Men selv en kosmopolit har vel rødder?

Et hjem med klaver

»Jeg kommer fra et hjem med højt til loftet. Min far var blandt andet forstander for Vordingborg Handelsskole, og min mor var uddannet koncertpianist fra konservatoriet. Så selv om vi kun var fire, var der som regel dækket op til flere. Døren stod altid åben, og mit hjem var fuldt af alle mulige slags mennesker. Fuldt af liv.«

Og fuldt af musik?

»Ja, min mor havde oprindeligt spillet til stumfilm i biograferne, men det måtte hun opgive, da talefilmen kom. Så hun fik i stedet en hob elever, og hun deltog ivrigt i omegnens musikalske liv. Hvor der skulle bruges et klaver, dér var min mor. Hun akkompagnerede også tilrejsende berømtheder som Frans Andersson, Otte

Svendsen og Erik Sjøberg. Og ved en privat sammenkomst spillede hun sågar med selveste Beniamino Gigli.«

Kunne man også høre jazz i dit barndomshjem?

»Ork ja. I trediverne var jazz jo en slags fællesbetegnelse for alt, hvad der var moderne, alt det, man ikke kunne forstå. Min far var skeptisk, men min mor kunne sagtens henrykkes af Leo Mathisen og Gershwin. Også på den måde var det et åbent hjem.«

Men også et religiøst hjem?

»Det kan man vel sige. Min far kom fra en indremissionsk Limfjordsfamilie, men søgte siden mod grundtvigianismen og en mindre from kristendom. Min mor kom fra et verdsligt sømandshjem, men der er ingen tvivl om, at begge mine forældre var religiøse, og det var en helt selvfølgelig ting, at min bror og jeg blev sendt i søndagsskole. Mine forældre var dog afslappede troende, og jeg kan stadig huske min elskelige faster fra Lemvig, som kunne få tårer i øjnene af sorg over, at vi ikke skulle mødes i himlen.«

Drømmer med stikkelsbærben

Som barn var Stinus et drømmende gemyt med stikkelsbærben i de korte bukser. Han forsvandt gladelig ind i Hollywoods eventyrlige papmachelandskaber, sled 'Junglebogen' tynd og ønskede sig brændende et eksemplar af Rudyard Kiplings digte. Hans far var mistroisk og mente, at britisk imperiepoesi oversteg selv en opvakt drengs forstand.

»Men han havde jo selv læst vers på seminarier og var tilmed fjert beslægtet med Thøger Larsen, så han overgav sig og

forærede mig bogen i fødselsdagsgave. Kiplings Indien var mine drømmes mål. Jeg var overbevist om, at Indien var det mest fantastiske sted i verden.«

Du var 11 år, da Anden Verdenskrig sluttede. Hvordan oplevede du de første efterkrigsår?

»Jeg følte, at verden åbnede sig på vid gab. I fem år havde vi levet i en osteklokke, og pludselig myldrede det frem med nye indtryk. Vi boede tæt på en opsamlingslejr for unge russere, som tyskerne havde slæbt med på deres tilbagetog fra østfronten. De var blevet brugt som kanonføde, og mange af dem var gennemhullede af granatsplinter. Virkeligheden kom omsider til Vordingborg, og jeg var begejstret for mine nye sovjetiske venner, som jeg talte med på et kaudervæsk af dansk, tysk, russisk og jiddisch. Der var en fuldstændig fantastisk eufori midt i traumerne, og der var en intens stemning, som er meget svær at beskrive for folk i dag.«

»Men der gik ikke længe, så begyndte det hele forfra med den kolde krig og al dens frygt og alle dens tåbelige fjendebilleder. Så stemningen skiftede fra begejstring til paranoia, og hos mange i min generation opstod der en stærk længsel efter at komme væk fra Europa og se verden med egne øjne. Så straks efter studentereksamen stak jeg til søs. Jeg ville til Indien.«

Du forlod simpelt hen Vordingborg ad søvejen ...

»Ja, jeg påmønstrede det gode skib 'Panama' som ung tjener. Vi sejlede den klassiske rute gennem Middelhavet og Suezkanalen til Aden og videre til Pakistan, Indien, Sri Lanka og Burma. Og vi havde god tid i havnene, så jeg cyklede rundt mellem alt det fremmedartede og sugede til mig som en svamp. Det var eventyrligt og fantastisk, men også brutalt at se de spædalske humpe omkring og stå ansigt til ansigt med den enorme fattigdom. Alle

disse forhulede, spøgelsesagtige skikkelser. Det var voldsomt.«

Og vel også en politisk øjenåbner?

»Bestemt. Jeg havde svært ved at forlige mig med al den uretfærdighed, jeg mødte, og min sociale indignation hjemmefra blev kun forstærket. Samtidig begyndte jeg at skrive digte. Allerede som gymnasieelev havde jeg indsendt små tekster til Hvedekorn, men nu var det alvor. Jeg var meget påvirket af de franske surrealistiske og af Uffe Harders store udvalg af afrikanske digte. Og af Ivan Malinowskis oversættelse af Pablo Neruda, som man kunne købe i prænummeration hos Jarl Borgen. For slet ikke at tale om Iljitsch Johannsens gendigtning af Lorcas 'Sigøjnerballader'.

Jeg opdagede et enormt, ukendt land af udenlandske digtere. De blev min poetiske bagage og mine vigtigste forbilleder.«

Efter sin hjemkomst stod den unge Erik ved en skillevej: Skulle han skabe sig et liv som digter, sanger eller skuespiller? Gå på universitetet og studere engelsk? Eller gå i de fædrene fodspor og blive lærer? Hans far var ikke i tvivl: Han skulle have noget at falde tilbage på. Stinus begyndte på

Blaagaard Seminarium, men han døjede med kronisk udlængsel og fordrev helle end gerne tiden på Aaboulevardens kaffebarer. Det var også i denne periode, at han for alvor gled ind i hovedstadens venstreintellektuelle miljø. I 1954 blev

KOSMOPOLITEN. Med mere end 40 digtsamlinger, romaner og oversættelser har Erik Stinus for længst skabt sig sin egen halve etage i dansk litteratur.

Foto: Jacob Ehrbahn

han medlem af DKP, og han kom med i redaktionen af tidsskriftet Dialog sammen med bl.a. Gert Petersen.

»Det var jo ikke noget udpræget litterært tidsskrift, men jeg fik da lov til at skrive anmeldelser og publicerede nogle af mine tidligste digte der. Og med god støtte fra folk som Ivan, Jørgen Nash og Elsa Gress lykkedes det mig at udgive min første digtsamling på Arenas Forlag i 1958. Det var i det hele taget en fantastisk kreativ kreds at være en del af. Der var højt til loftet, og samfundskritikken havde rødder i PH's kulturradikalisme og i modstandsbevægelsen. Vi ville en anden verden. Det frie menneske var vores ideal.«

Til Indien på bare tæer

Men i offentligheden var du nok mest kendt som den unge mand, der gik på sine flade konvolutter til Indien for at hente sin brud ...

»Ja, sagen var, at jeg ved en ungdomsfestival i Warszawa midt i halvtredserne havde mødt Sara fra Bombay. Vi blev meget glade for hinanden, og jeg lovede, at jeg ville komme ud og besøge hende. Så da jeg med hiv og sving havde fået min lærereksamen, drog jeg af sted, og Jørgen Nash skrev en flot opsat artikel i Frederiksborg Amtsavis om den unge digter, der vandrede ud ad Roskilde Landevej for at hente sit hjertes udkårne i det fjerne Østen. Han smurte tykt på, og historien vakte opsigt. Sara og jeg blev gift i Indien i 1957, og vi fik et langt og fantastisk liv sammen, indtil hun døde af kræft i 2006.«

Erik Stinus var nu familiefar med spi-

Fortsættes side 4

